

การติดตามการเปลี่ยนแปลงประชากรช้างป่าในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน Monitoring Of Elephant Population Dynamics in Khao Ang Rue Nai Wildlife Sanctuary

ไสว วังหงษา¹

Sawai Wanghongsa

กัลยาณี บุญเกิด²

Kalyanee Boonkird

เดชชาติ แสงเส้น³

Detchat Saengsen

นิรันดร์ จันทร์ตน์³

Niran Jantarant

Abstract

We employed Dung Count Method to estimate ecological density of elephants in Khao Ang Rue Nai Wildlife Sanctuary between March and April 2007. A total of 451 dung-piles were detected along 10 6-km-lines. Density calculated by ELEPHANT program was 0.712 (0.451-0.972) elephant.km⁻² with 16.16% CV. Most of the dung was in stage D, C1, C2, B and A respectively. Five boli were the most common seen dung-piles. Compared with the previous study in the year 2001, statistic significance was detected in stage of dung and numbers of bolus in dung-piles. Between 2001 and 2007 ecological density increased 14.28% or 2.38% per annum, which is less than the average. Closed examination on dung-piles revealed that new ones were detected near the periphery of the sanctuary. This indicates that elephants extend their foraging area into the fringe of agricultural lands where water is plentifully available. Management recommendations to solve or mitigate human-elephant conflicts are proposed and discussed.

Key words: elephant population, Khao Ang Rue Nai Wildlife Sanctuary

บทคัดย่อ

การสำรวจประชากรช้างป่าในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน 2550 ด้วยการนับกองมูล ตามเส้นทางสำรวจจำนวน 10 เส้นทาง ระยะทางรวมกัน 60 กิโลเมตร พบกองมูลทั้งสิ้น 451 กอง คำนวณประชากรได้ 0.712 (0.451-0.972) ตัวต่อตารางกิโลเมตร โดยมีสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนรวมเท่ากับ 16.16% มูลที่พบส่วนมากเป็นมูลในระยะ D, C1, C2, B และ A ตามลำดับ และมูลที่พบส่วนมากมีจำนวน 5 ก้อน ซึ่งมูลที่พบมากที่สุดมีจำนวน 12 ก้อน เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจด้วยกองมูลในปี 2544 พบว่า อายุของมูล และจำนวนก้อนของมูลที่ข้างถ่ายออกมาแต่ละกอง ในปี 2550 มีความ

¹ นักวิชาการป่าไม้ 8ว สถานีวิจัยสัตว์ป่าเขาเชิงเขา ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา Sawai1962@yahoo.com

² นักวิทยาศาสตร์ 8ว กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

³ ผู้ช่วยนักวิจัย สถานีวิจัยสัตว์ป่าเขาเชิงเขา ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา

แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับการสำรวจในเดือนสิงหาคม-กันยายน 2544 ในช่วงระหว่างปี 2544-2550 ช้างป่าในพื้นที่เพิ่มขึ้น 14.28% หรือเพิ่มขึ้นปีละ 2.38% ซึ่งน้อยกว่าที่เคยคาดการณ์ไว้ แสดงว่าช้างป่าบางส่วนได้เคลื่อนย้ายออกไปหากินนอกพื้นที่ป่า ซึ่งสนับสนุนโดยการพบกองมูลที่ช้างถ่ายออกมาใหม่อยู่ใกล้ชายป่าด้านตะวันออกที่รายล้อมไปด้วยพื้นที่เกษตรกรรม

คำสำคัญ: ประชากรช้างป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน